

De Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. Bureau Woordvoering Kabinetsformatie
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Geachte mevrouw Hamer,

We staan aan de vooravond van een nieuw kabinet. Dit kabinet zal Nederland niet alleen uit de coronacrisis moeten leiden, maar heeft misschien nog wel een grotere uitdaging met het in goede banen leiden van de energietransitie. Dit kabinet zal daarbij de keuzes moeten maken die ervoor zullen zorgen dat we de juiste weg inslaan en tempo houden om niet alleen het tussendoel van 55% CO₂-reductie in 2030 te behalen, maar ook oog houden op een (nagenoeg) emissievrije energievoorziening in 2050. Als coalitie van KVGN¹ en Energie-Nederland² willen we twee sleutelfactoren van de gewenste energietransitie benoemen. Het gaat om het *realiseren van systeemintegratie* en *tijdig investeren in nieuwe technologieën* die nodig zijn om in 2050 volledig klimaatneutraal te zijn. De benodigde beleidskeuzes voor een volgend kabinet hierbij zijn wat ons betreft:

- Het creëren van een robuust en toekomstgericht beleidskader (elektriciteit, moleculen en warmte) voor de periode na 2025 en het bieden van duidelijkheid over een opvolger van de SDE++-regeling.
- Elektrificatie van de industrie gaat samen met versnelde groei van hernieuwbare elektriciteitsproductie. Er komt een steunkader dat deze koppeling mogelijk maakt.
- Ruimte wordt geboden aan alle verduurzamingsopties binnen Europese kaders. Dit bestaat uit ruimtelijke inpassing, politieke en ambtelijke steun, adequate vergunningsprocedures, adequate toepassing van de regionale energiestrategieën en publicitaire steun voor investeerders en ontwikkelaars.
- Een gepaste invulling aan het vastgestelde EU-broeikasgasreductiedoel voor 2030 door de gerichte inzet van hernieuwbare en CO₂-arme productietechnieken. In het Klimaatakkoord is hierop al geanticipeerd en het kabinet vult deze opgave verder concreet in.
- Een actieve inzet op zowel vraagstimulering als opschaling van de productie van waterstof alsook import en doorvoer, met daarnaast oog voor de ontwikkeling van de benodigde infrastructuur. Marktpartijen worden gefaciliteerd in het ontwikkelen en realiseren van de noodzakelijke projecten en (onderzoeks-)activiteiten.

¹ De Koninklijke Vereniging Gasfabrikanten Nederland (KVGN), is de vereniging die de belangen van de (duurzame en conventionele) gaswaardeketen in Nederland behartigt.

² Energie-Nederland is de branchevereniging van energiebedrijven. Samen vertegenwoordigen zij bijna 90% van de markt voor producenten, leveranciers en handelaren van elektriciteit, gas en warmte.

Vanuit het 2050-doel zullen keuzes gemaakt moeten worden waarbij duurzaamheid, de betrouwbaarheid van het energiesysteem en de betaalbaarheid van deze transitie in *samenhang* afgewogen moeten worden. De omvang van de uitdaging betekent onder meer dat deze energietransitie een breed pallet aan verduurzamingsopties nodig heeft en dat bepaalde technieken niet op voorhand uitgesloten kunnen worden. Het hogere Europese reductiedoel betekent dat aanvullende afspraken gemaakt zullen moeten worden bovenop het reeds bestaande Klimaatakkoord. Het is hierbij van belang dat het nationale beleid met een Europese focus wordt ontwikkeld. Voor het bedrijfsleven is het cruciaal om stabiel beleid te bieden om de risico's van de grote investeringen die nodig zijn om de energietransitie te verwezenlijken te kunnen dragen. Weglekeffecten zijn alleen acceptabel als er duidelijke economische voordelen voor Nederland tegenover staan.

Realiseren van systeemintegratie

Voor een succesvolle en betaalbare energietransitie is het nodig dat vraag, aanbod en infrastructuur voor transport, import, doorvoer, conversie en opslag van energie goed op elkaar aansluiten. Het gaat hierbij om de productie van elektriciteit, moleculen en warmte (aanbodzijde), gecombineerd met de verduurzaming van de industrie, mobiliteit en gebouwde omgeving (vraagzijde). Wij verwijzen in dit kader graag naar de 'Handreiking SEIN: Een verkenning naar de orkestratie en organisatie van systeemintegratie in Nederland' waar zowel KVGn als Energie Nederland aan heeft bijgedragen.

Veel investeringen in de energietransitie hebben een jarenlange horizon. Om investeringszekerheid te bieden is consistent beleid nodig en moeten er tijdig duidelijke keuzes worden gemaakt. Op basis van deze keuzes moeten bovendien voorinvesteringen worden gedaan waarmee wordt voorgesorteerd op groeiende vraag en groeiend aanbod. Hiervoor is het nodig om een integrale visie op het energiesysteem in een internationale context te hebben die zich richting 2030 en 2050 verder ontwikkelt. Hiertoe zullen sommige keuzes vandaag moeten worden gemaakt en andere keuzes kunnen worden uitgesteld tot een later moment. Door duidelijkheid te creëren in de samenhang van reeds in gang gezette initiatieven, zoals TIKI/MIEK, de RES'en, CES'en, I13050 en Programma Energie Hoofdstructuur wordt informatievoorziening verbeterd en kan besluitvorming worden versneld. De verantwoordelijkheid voor dit proces en een aansporing voor een snelle investering in de infrastructuur moet duidelijk worden belegd door het volgende kabinet. Als dit achterwege blijft, zal Nederland de doelstelling niet halen. Graag verwijzen we in dit verband naar de studie 'Bestemming Parijs: Wegwijzer voor klimaatkeuzes 2030, 2050' waarin wordt gesuggereerd om *“een sectoroverstijgend programma in te richten, dat de integrale afweging en de besluitvorming over systeemkeuzes organiseert, en ook een investeringsagenda ontwikkelt voor de aankomende jaren”*.

Verder vragen we het aanstaande kabinet om een robuust en toekomstgericht beleidskader te creëren dat de benodigde private investeringen in duurzame energie faciliteert. Dit betekent dat men zorgdraagt voor een lange termijn stimuleringskader voor duurzame energie (in de vorm van elektronen, moleculen en warmte) vanaf 2025. Het kabinet geeft daarmee duidelijkheid over de opvolger van de huidige SDE++-regeling voor elektriciteit, waarbij recht wordt gedaan aan de doelstellingen uit het Klimaatakkoord. Een effectief stimuleringskader doet recht aan de specifieke functie in de keten en het economische kader van elke energiedrager. Subsidies, stimuleringsmaatregelen en andere prikkels moeten daarop inspelen.

ENERGIE
NEDERLAND

Tijdig investeringen in toekomstige technologieën

Het is belangrijk dat het nieuw te vormen kabinet doorgaat met investeren in bestaande en nieuwe technologieën. Graag verwijzen we in dit verband naar de studie 'Bestemming Parijs: Wegwijzer voor klimaatkeuzes 2030, 2050' waar wordt gesteld: *“Een enge focus op kosteneffectieve uitrol richting 2030 brengt het risico mee dat er onvoldoende ingezet wordt op de ontwikkeling van klimaatneutraal handelingsperspectief richting 2050. Voor de langere termijn is het ook nodig om tijdig te investeren in doorbraaktechnologieën (zoals waterstof, elektrificatie en hernieuwbare chemie), en bijbehorende infrastructuur, waarvan het potentieel voor emissiereductie veelal nog niet in 2030 kan worden benut.”* Specifiek willen we in dit kader de volgende beleidsopties ondersteunen zoals die zijn benoemd in Annex 5 van het genoemde rapport:

- Om te voldoen aan de klimaatafspraken (CO₂-reductie opgave) in 2030 (en 2050) voor de industrie én gelijktijdig de basisindustrie in NL te houden met een solide verdienvermogen nu en in de toekomst is een goed werkende en in omvang en capaciteit toekomstbestendige energie-infrastructuur essentieel. [maatregel 18]
- Generieke Regeling Opschaling Energie Innovaties (GROEI): dit betreft een programmatische aanpak voor technologieën voor – in eerste instantie – productie van hoogwaardige hernieuwbare energiedragers die pas een kosteneffectieve CO₂-reductie kunnen faciliteren bij substantiële opschaling. Deze aanpak is een combinatie van subsidies en afspraken over samenwerking met de relevante partijen. [maatregel 62]

Financiering

Als het aankomt op de financiering van de energietransitie, pleiten we voor het mogelijk maken van financiering van lange termijn infrastructuurprojecten die lastig op de huidige kapitaalmarkt te financieren zijn, maar tegelijkertijd wel een cruciale randvoorwaarde vormen voor het behalen van de doelstellingen zoals eerder geformuleerd. Zowel de nationale als de Europese fondsen bieden kansen om een oplossing te bieden voor het kip-ei dilemma waar men bij de ontwikkeling van noodzakelijke energie-infrastructuur mee kampt. Het onlangs opgerichte nationale Groeifonds, maar ook het Europese Recovery and Resilience Facility bieden hiervoor in onze ogen uitgelezen mogelijkheden om nog binnen deze kabinetsperiode werk te maken van de verdere ontwikkeling van de energie-infrastructuur.

Tot slot

De leden van KVGn en Energie Nederland zijn graag bereid om de inspanning te leveren die nodig is om de klimaatdoelen van 2030 en 2050 te realiseren. Ook vanuit de regering is echter een sterke rol nodig om richting te geven en te faciliteren. Een integrale visie op hoe het energiesysteem zich in de komende jaren gaat ontwikkelen en keuzes daarin die nu al moeten worden gemaakt, aangevuld met een ondersteunend instrumentarium, zijn voorwaarden om de nodige investeringen van private partijen los te trekken en het tempo van de transitie te versnellen.

Dit kabinet heeft de sleutel in handen om de noodzakelijke randvoorwaarden te creëren voor een versnelling van de energietransitie en daarmee komen de doelen in zowel 2030 als 2050 binnen handbereik.

Mocht u over de inhoud van deze brief nog met ons van gedachten willen wisselen, dan zijn wij daar uiteraard gaarne toe bereid.

Hoogachtend,

Medy van der Laan

Voorzitter Energie Nederland

Jan Willem van Hoogstraten

Voorzitter KVGn

ENERGIE
NEDERLAND

